

POWIAT ŚWIEBODZIŃSKI

Piękno na co dzień

SZLAKI

Interreg

Kofinanciert von
der Europäischen Union
Współfinansowany przez
Unię Europejską

Brandenburg – Polska

Publikacja opracowana przez Powiat Świebodziński w ramach projektu „Transgraniczne Spotkanie z Naturą – Promocja Turystyki i Dziedzictwa Kulturowego Polski i Niemiec” finansowana jest z Programu Współpracy Interreg VI A Brandenburgia–Polska 2021–2027 oraz Funduszu Małych Projektów Euroregionu Sprewa-Nysa-Bóbr

Słowo wstępne

Historię ziemi świebodzińskiej można poznawać przez pryzmat zabytków i miejscowości, które były świadkami przemian politycznych, historycznych czy też społecznych. Proponujemy odwiedzenie kilkunastu obiektów z naszego regionu, aby odkryć na nowo frapujące historie z przeszłości.

Szlak polityczno-militarny

1. ZAMEK W ŚWIEBODZINIE

Świebodziński zamek przez stulecia swojej historii był świadkiem najazdu Węgrów i... Polaków. W styczniu 1489 roku miasto i zamek w Świebodzinie zostały oblężone przez tzw. Czarną Armię, doborowe oddziały najemne w służbie króla Węgier Macieja Korwina. Kilkundniowe oblężenie zakończyło się kapitulacją miasta i finalnie zamykało okres buntu lokalnego władcy Jana II żagańskiego wobec węgierskiego władcy. Kilka stuleci później, podczas wojny północnej toczonej w latach 1700–1721, do habsburskiego wtedy Świebodzina wtargnął w 1707 roku oddział polskiej jazdy dowodzony przez chorążego Adama Śmigielskiego. Po tygodniowym popasie w okolicach zamku i licznych rekwizycjach żołnierze Śmigielskiego opuścili Świebodzin, unikając buntu mieszkańców i szykowanej zapewne odsieczy.

2. POMNIK SUKIENNIKA

Świebodzińskie sukno było towarem znanym i oferowanym na wschodzie i zachodzie Europy. Statua mistrza sukienniczego ustawiona nieopodal ratusza przypomina o czasach świetności najlepszego świebodzińskiego towaru eksportowego, wspomnianego m. in. w powieści „Ogniem i mieczem” Henryka Sienkiewicza.

Zbiory Muzeum Regionalnego w Świebodzińie

Zbiory Muzeum Regionalnego w Świebodzińie

3. ZAMEK W ŁAGOWIE

Łagowski zamek kojarzony z obecnością joannitów miał też swój epizod w czasach potopu szwedzkiego w połowie XVII wieku. Na ziemi sprzymierzonego ze Szwedami elektora brandenburskiego wkroczyły kilkutysięczne siły polskiego pospolitego ruszenia pod dowództwem wojewody Jana Piotra Opalińskiego i opanowały łagowski zamek na okres kilku miesięcy.

4. NIEKARZYN

Wojna siedmioletnia toczona w latach 1756–1763 ostatecznie zdecydowała o losach Śląska, a z nim także Świebodzina, który został już w 1740 roku zbrojnie włączony do Prus. Jednym z większych starć wojny siedmioletniej na naszym terenie była bitwa pod Kijami, gdzie pruski korpus obserwacyjny został pokonany przez siły rosyjskie. W końcowym etapie bitwy spłonęły zabudowania pobliskiego Niekarzyna. Bitwa pod Kijami zależnie od historiografii zwana jest bitwą pod Paćkiem lub bitwą pod Sulechowem.

5. ŁAWECZKA EMILII SZCZANIECKIEJ W SZCZAŃCU

W centrum Szcząńca odnajdziemy ławeczkę z figurą Emilii Szczanieckiej herbu Ossoria, polskiej arystokratki i filantropki, zasłużonej w naszych zrywach niepodległościowych w XIX wieku. Jej postawa udowodniła, że walka o niepodległość to nie tylko bitwy i wojny. Niemniej ważna jest pomoc medyczna rannym i potrzebującym oraz „codzienna” działalność patriotyczna i konspiracyjna.

Zbiory Muzeum Regionalnego w Świebodzinie

Zbiory Muzeum Regionalnego w Świebodzinie

Szlakiem kościołów i religii

1. POMNIK CHRYSTUSA KRÓLA WSZECHŚWIATA

Najbardziej rozpoznawalnym w świecie symbolem Świebodzina stał się Pomnik Chrystusa Króla Wszechświata, który pod koniec listopada 2010 roku został poświęcony na południowych kresach miasta. Monumentalna figura liczy 33 metry, do tego korona o wysokości 3 metrów oraz kopiec o wysokości 16,5 metra. Budowa Pomnika, prowadzona przez Księdza Prałata Sylwestra Zawadzkiego, trwała 5 lat, tj. od 2005 roku. Budowa tak niezwyklej figury często była przerywana i utrudniana wieloma przeszkodami, finalnie jednak po 2010 roku Pomnik Chrystusa Króla Wszechświata stał się centrum ruchu pielgrzymkowego o niespotykanej dotąd skali.

Wikipedia

2. SANKTUARIUM MIŁOSIERDZIA BOŻEGO

Najmłodsza z trzech świebodzińskich parafii formalnie powstała w 1987 roku. Prace przy świątyni rozpoczęto w 1994 roku i po 5 latach oficjalnie erygowano nową świebodzińską świątynię. W 2008 roku kościół stał się diecezjalnym sanktuarium Bożego Miłosierdzia. Uwagę zwracają obie wieże świątyni, symbolizujące tysiącletnią tradycję polskiego Kościoła. Południowa wieża to nawiązanie do „strzelistej” architektury gotyckiej, północna zaś oddaje charakter kościołów grekokatolickich i unickich.

Wikipedia

3. KOŚCIÓŁ PW. ŚW. MICHAŁA ARCHANIOŁA W ŚWIEBODZINIE

Najstarszy miejski kościół pochodzący z XV wieku był nie-
mym świadkiem wszystkich wydarzeń z historii miasta. Przez
stulecia jako lokalne centrum religijne jednoczyt mniejszość
katolicką. Nowy, neogotycki wygląd zyskał w połowie XIX
wieku po gruntownym remoncie. Czasem z racji swoich roz-
miarów jest przez turystów nazywany „katedrą”.

Zbiory Muzeum Regionalnego w Świebodzinie

4. KOŚCIÓŁ PW. MATKI BOŻEJ KRÓLOWEJ POLSKI W ŚWIEBODZINIE

Zbiory Muzeum Regionalnego w Świebodzinie

Powstały na przełomie XIX
i XX wieku kościół był dumą
miejscowej większości
protestanckiej. Wcześniej
istniejący zbór luterński
zbudowany w systemie
szachulcowym został roze-
brany i dzięki m.in. pomocy
cesarskiego dworu w Berli-
nie powstały nowy, mуро-
wany kościół. Po 1945 roku
jako świątynia podległa pa-
rafii św. Michała Archanio-
ła był potocznie nazywany
„kościółem matym” lub
„kościółem szkolnym”. Od
1981 roku jest centrum pa-
rfii Najświętszej Maryi Panny
Królowej Polski.

5. ZESPÓŁ KLASZTORNY OPACTWA CYSTERSKIEGO W GOŚCIKOWIE-PARADYŻU

Położony w przygranicznym rejonie cysterski klasztor w epoce średniowiecza był swoistym hegemonem własności ziemskiej w regionie. Od połowy XVI wieku na czele jego władz stali Polacy. Po serii wojen i konfliktów w XVII i XVIII wieku został odbudowany. W czasach pruskich klasztor zlikwidowano i powołano seminarium kształcące nauczycieli. Współcześnie pocysterski klasztor jest siedzibą Wyższego Seminarium Duchownego Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej.

Zbiory Muzeum Regionalnego w Świebodziźnie

6. KOŚCIÓŁ PW. ŚWIĘTYCH APOSTOŁÓW SZYMONA I JUDY TADEUSZA W KOSIECZYNIE

Unikatowy kościół drewniany pochodzący z końcowych lat XIV wieku. Sam Kosieczyn pojawia się w zapisach historycznych około 1334 roku. Uznaje się go za najstarszy drewniany kościół w Polsce, w którym przez ponad 600 lat odprawiano msze św. w obrządku katolickim.

Wikipedia

Szlak kolejowy

1. DWORZEC W ŚWIEBODZINIE

Połączenie kolejowe Świebodzina z Berlinem i Poznaniem stało się faktem w 1870 roku w ramach Kolei Marchijsko-Poznańskiej. Oznaczało to rewolucję w systemie eksportu wyrobów z miasta i importu towarów do Świebodzina i regionu. Odtąd każdego dnia ze Świebodzina wyruszały na zachód i wschód po trzy pociągi: osobowy, pośpieszny i towarowo-osobowy. W 1919 powstała nowa linia łącząca sąsiedni Sulechów ze Świebodzinem, a wcześniej, w 1909 roku, powstało połączenie między pobliskim Międzyrzeczem i Toporowem. W późniejszym okresie, podczas II wojny światowej i po jej zakończeniu, przez Świebodzin przejeżdżali m.in. Adolf Hitler – w 1939 roku w drodze do Warszawy – oraz Józef Stalin – w 1945 roku w drodze na konferencję w Poczdamie.”

Zbiory Muzeum Regionalnego w Świebodzinie

2. DWORZEC W SZCZAŃCU

Zmiany polityczne na mapie Europy po I wojnie światowej znalazły swe odbicie także na dworcu w Szcząncu. Kiedy pojawiła się niepodległa Polska, linia kolejowa Berlin-Poznań biegła przez terytoria Polski i Niemiec. Niezbędne było stworzenie choćby tymczasowego dworca granicznego i celnego po stronie niemieckiej. Dzięki takiej koncepcji we wczesnych latach 20. XX wieku Szczaniec stał się swoistym „sezonowym” dworcem granicznym.

Zbiory Muzeum Regionalnego w Świebodzinie

3. MIASTO I DWORZEC W ZBĄSZYNKU

W 1923 roku rozpoczęto budowę nowego miasta wraz z dworcem kolejowym, które było już stałym punktem granicznym i celnym. Tak narodził się Zbąszynek (niem. Neu Bentschen). Zaprojektowany został według koncepcji miasta-ogrodu, gdzie regularny układ ulic łączy się z wygodnymi jednorodziennymi domami z dużymi ogrodami. W latach II wojny światowej był to ważny węzeł kolejowy w niemieckim systemie kolejowym. Prawa miejskie Zbąszynek otrzymał dopiero w 1945 roku. Chwilowo funkcjonował w administracji polskiej jako „Nowy Zbąszyń”.

Zbiory Muzeum Regionalnego w Świebodzinie

Powiat Świębodziński

Kolejowa 2

66-200 Świębódzin

tel. 68 475 53 08

e-mail: starostwo@powiat.swiebodzin.pl

<https://samorząd.gov.pl/web/powiat-swiebodzinski>

Świebódzin, 2026

Tekst: Tomasz Plichta; opracowane na podstawie: Jarosław Strankowski, Impresje malarsko-historyczne, Świębódzin 2020 • zbiory Muzeum Regionalnego w Świębodziźnie • strony wikipedia.org, zabytek.pl, lwkgz.pl, diecezjagzg.pl

Opracowanie graficzne: Drukarnia Sil-Veg-Druk s.c.

Wydawca: Drukarnia Sil-Veg-Druk s.c.

ISBN 978-83-920899-8-8

9 788392 089988